

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI**

**NIZOMIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKAUNIVERSITETI**

Zamonaviy ta'lim va ma'naviy-axloqiy tarbiyaning dolzarb masalalari

mavzusidagi Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi

M A T E R I A L L A R I

2024 yil 17-oktyabr

**“Zamonaviy ta’lim va ma’naviy-axloqiy tarbiyaning dolzarb masalalari”
mavzusidagi xalqaro miqyosidagi ilmiy-amaliy konferensiyasi.
Toshkent.: 2024 yil. 17-oktyabr.**

Mazkur to‘plamda respublikamiz OTM professor-o‘qituvchilarining ta’lim tizimi samaradorligini oshirish, ta’lim-tarbiya jarayonini modernizatsiyalash: kecha va bugungi xolati, Tarbiya fani o‘qituvchisini tayorlashning huquqiy-me’yoriy asoslari, ta’lim muassasalarida Tarbiya fani o‘qituvchisini faoliyatining asosiy yo‘nalishlari, ta’lim-tarbiya jarayonida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirishning pedagogik va psixologik jihatlariga doir qarashlari va taklif-mulohazalar o‘z aksini topgan. Mazkur to‘plam materiallaridan ta’lim muassasalarining professor-o‘qituvchilari, katta ilmiy xodim-izlanuvchilar, mustaqil tadqiqotchilar, talabalar va sohaga qiziquvchilar foydalanishlari mumkin.

Mas’ul muharrir: F.O. Mirzaeva – Pedagogika kafedrasini mudiri, dotsent

Tahrir hay’ati a’zolari:

Pedagogika fanlari doktori professor - **Sh.Shodmonova**

Pedagogika fanlari doktori professor - **A.Muxsiyeva**

Taqrizchilar:

M.B.Urazova – pedagogika fanlari doktori professor

M.T.Mirsoliyeva – pedagogika fanlari doktori, dotsent

Sahifalovchi - **G.X. Narzullayeva** - 1-kurs magistranti.

*Anjuman materiallari Nizomiy nomidagi TDPU Ilmiy Kengashining
2024 yil 17-oktyabrdagi 4 – sonli bayonnomasi bilan nashrga tavsiya
etilgan.*

To‘plamga kiritilgan maqolalarning mazmuni, ilmiy salohiyati va dalillarning haqqoniyligi, stilistik va orfigrafik xatolar uchun mualliflar mas’ul.

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOSHQARUVNI TASHKIL ETISHNING INNOVATSION PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMLARI

Ilmiy rahbar: Maktabgacha ta'lim kafedrası o'qituvchisi

Saidqulova Gavhar Odiljon qizi

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabasi

Jo'rayeva Manzura Akmal qizi

Annotatsiya: Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishda yangicha yondashuvlarga asoslanib ta'lim tarbiya jarayonini tashkil etish bugungi kunning asosiy masalasidir. Ushbu maqolada ham boshqarishni tashkil etishning usullari va turlari, innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida takomillashtirish haqida so'z boradi.

Аннотация: организация образовательно-воспитательного процесса на основе новых подходов к управлению системой дошкольного образования-главный вопрос сегодняшнего дня. В данной статье также рассматриваются методы и виды организации управления, совершенствования на основе инновационных педагогических технологий.

Abstract: the organization of the educational process based on new approaches to the management of the preschool education system is the main issue of today. This article also discusses methods and types of management organization, improvement based on innovative pedagogical technologies.

Kalit so'zlar: Boshqaruv, menejment, innovatsion boshqaruv, takomillashtirish, menejment, pedagogik texnologiya.

Ключевые слова: Менеджмент, управленческая деятельность, инновационный менеджмент, совершенствование, менеджмент, педагогическая технология.

Keywords: Management, Management, innovative management, improvement, management, pedagogical technology.

Zamonaviy ta'lim tizimi nuqtai nazaridan qaraganda maktabgacha ta'lim tashkiloti unda tashkil etilgan pedagogik jarayonlar hamda tashkilot direktoriga bo'lgan talablar ham oshib bormoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 30-sentyabrda "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3955-son qaroriga muvofiq shuningdek, maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, to'laqonli jamiyatga moslashgan bola shaxsini shakllantirish mamlakatimizda o'sib borayotgan avlodni sog'lom va har tomonlama yetuk voyaga yetkazish, ta'lim-tarbiya jarayoniga

samarali ta'lim va tarbiya shakllari hamda usullarini joriy etishga qaratilgan maktabgacha ta'limning samarali tizimini tashkil etish bo'yicha keng qamrovli ishlar amalga oshirildi.

Pedagogik ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish ma'lum bir o'zaro bog'liq elementlardan iborat bo'lgan murakkab tizim sifatida qaraladi. Bunday elementlarga uning faoliyatini belgilovchi maqsadlar, vazifalar, vositalar, shakl va usullar, sub'ekt, boshqaruv ob'ekti, tamoyillari va funksiyalari kiradi. Innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish sharoitida pedagogik jarayonni qurishning o'ziga xosligini ta'kidlanadi, unda o'ziga xoslik, bolalar rivojlanishining normal kursi va maktabgacha yoshdagi bolalik davrining o'ziga xosligi saqlanib qoladi. Ular jamiyatdagi o'zgarishlar, yangicha tafakkur va dunyoqarashning shakllanishi, psixologiya-pedagogika fanining rivojlanishi bilan bog'liq holda o'zgarib boradi. Boshqaruv sub'ektlari faoliyatini belgilaydigan maqsadlar pedagogik jarayonning maqsad va vazifalariga mos keladi: bolaning shaxsiyatini rivojlantirish, uning dunyoni va o'zini bilishga bo'lgan ehtiyojini shakllantirish, shuning uchun asosiy shart. maktabgacha ta'lim muassasasining faoliyati - bu jamoaning barcha a'zolari tomonidan bolaning shaxsiyatining o'ziga xosligini tan olish.¹⁹

Maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbarining boshqaruv harakatlari, pedagogik jamoa bilan munosabati, ota-onalar bilan hamkorligi shu kabi boshqa jarayonlar ham bola tarbiyasi uchun juda muhim omillardan hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotida pedagogik jarayonni boshqarish modeli quyidagi xususiyatlarga ega:

- Ta'lim va tarbiya jarayonining o'ziga xos xususiyatlari;
- Maktabgacha ta'lim va boshlang'ich ta'lim o'rtasidagi o'zaro muvofiqlikni ta'minlash va uyg'unlashtirish;
- Maktabgacha ta'lim tashkilotining ijtimoiy- psixologik mas'uliyati;
- Maktabgacha ta'lim tashkilotining jamiyat, oila, maktab, mahalla, oliy o'quv yurtlari bilan aloqasi, maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatining doirasini kengaytirish;
- Insonparvarlik tamoyiliga asoslangan kattalar va bolalar o'rtasidagi hamkorlik. **Bundan tashqari, boshqaruv modeliga qo'yiladigan talablar:**

➤ Uning tez o'zgaruvchan ijtimoiy-iqtisodiy va pedagogik sharoitlarga moslashishi, boshqaruv sub'ektlariga yangi tuzilmalar va mazmuni tizimga o'z vaqtida kiritish imkonini beruvchi ochiqligi;

➤ Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarishning taqlidchanlik xarakteriga barham berish, ijodkorlik muhitini yaratish, qat'iy tartib-qoidalarga barham berish.

¹⁹ https://www.iupr.ru/_files/ugd/b06fdc_e24a303ba6514e6cbc0ce7d8b739d1e7.pdf?index=true

- Ta'lim tashkiloti xodimlari doimiy yangilanishga, maktabgacha ta'lim tashkilotlarining rivojlanishini ta'minlashga qaratilishi kerak.
- Xodimlar malakasini oshirish va qabul qilish jarayonining shaffofligi

G'oyalarning innovatsiyaga aylanishini ta'minlaydigan va bu jarayonni boshqarish tizimini shakllantiradigan faoliyat bu innovatsion faoliyatdir. Innovatsiya jarayoni rivojlanish bosqichlarining yana bir o'ziga xos xususiyati mavjud. Pedagogik tajribada pedagogik innovatsiyalarni ijodiy qo'llash alohida o'qituvchilar ish faoliyatining boshlang'ich bosqichida namoyon bo'ladi. Pedagogik innovatsiyalarning mazmuni, uni qo'llash metodlarini bo'lajak o'qituvchilar tajribasiga singdirish muhim ahamiyatga ega.

Ta'lim muassasasi hayotiga pedagogik innovatsiyalarni keng ko'lamda olib kirish uchun unda yangilik muhitini yaratish, muayyan axloqiy psixologik holatni shakllantirish, tashkiliy, metodik, psixologik xarakterdagi chora tadbirlarni qo'llash talab etiladi. Shu maqsadda bo'lajak o'qituvchilarning kreativ funksiyalarini rivojlantirish, ularni pedagogik innovatsiyalar bilan izchil qurollantirib borish, innovatsion usullarni tahlil va tatbiq qilishga o'rgatish vazifasini qo'yish lozim.²⁰

Boshqaruvni tashkil etish yuzasidan maslahatlar:

- Jamoaviy birlikni ta'minlash
- Uyushqoqlik ruhida ishni tashkil etish
- Pedagogik kengashni tashkil etishda noodatiy shaklda tashkil etish
- Ma'naviy marifiy ishlarda o'zaro tashkilotlar bilan hamkorlikni bog'lash

Xulosa qilib aytganda tizimni isloh qilish, takomillashtirish, soha bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni o'rganish va dunyo tajribasidan o'rnak olgan holda milliy tarbiya modelini ta'lim tizimida qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi zamon pedagogi kreativ fikrga ega, mustaqil va erkin fikr mulohazalarni bayon eta oluvchi, soha yangiliklaridan xabardor bo'lishi lozim.

Boshqaruvni tashkil etishning innovatsion yondashuvlari quyidagilar:

- STEAM texnologiyalarining joriy etilishi;
- Pedagogik klasterni tashkil etish;
- Integratsion hamkorlikni ta'minlash;
- Axborot texnologiyalardan samarali foydalanish;
- Kompetensiyaviy xususiyatlarini takomillashtirish yuzasidan seminar-treninglar tashkil etish;
- Mahalla oila birligini ta'minlash
- Kattalar yoshlarga yoshlar kattalar prinsipi asosida pedagoglar o'rtasida ustoz shogirt an'anasini takomillashtirish

²⁰ https://www.iupr.ru/_files/ugd/b06fdc_e34346eb72774c3886f37086128a4e9b.pdf?index=true

Boshqaruv jarayoni murakkab va mo'tadil bo'lmagan jarayon hisoblanganligi sababli ham uni vaziyatdan kelib chiqqan holda tayinlangan qoidalar asosida qat'iy boshqarish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 30-sentyabrda "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3955-son qarori
2. Novikova G.P. Zamonaviy maktabgacha ta'limni boshqarish shartlar: Maktabgacha ta'lim muassasasi rahbari uchun qo'llanma.
3. Troyan A.N. Maktabgacha ta'limni boshqarish: darslik

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Narimbaeva Lola Kuzibayevna

Chirchiq davlat pedagogika universiteti, ptdagogika fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD)

E-mail: Lolaxon@tdau.uz

Jumamurodova Shohzoda Ilhom qizi

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Annotatsiya: Maqolada ijodkorlikni rivojlantirishning bugungi kundagi ahamiyati turli yoshdagi ijodiy qobiliyatlarning xususiyatlari yoritilgan. Ta'lim jarayonida bolalarda ijodiy faollikni rivojlantirish sharoitlar va usullari keltirilgan

Kalit so'zlar: Ijodkorlik, qobiliyat, shart-sharoit, intellektual ko'nikmalar, fikrlash, xotira, o'yin, jarayon, faoliyat.

Barcha bolalar yangi narsalarni o'rganishni, xayol qilishni, yozishni, tasavvur qilishni yaxshi ko'radilar-bu bolalarning ijodiy qobiliyatlarini namoyon qilish va rivojlantirishning tabiiy jarayoni. Shaxsni har tomonlama rivojlantirish ijodkorlik, nostandart rivojlanmasdan mumkin emas.

Ijodkorlik qobiliyati har doim ham o'z-o'zidan paydo bo'lmaydi, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ular bolalarni ijodiy faoliyatga faol jalb qilishlari bejiz emas. Bolada ijodiy chiziqni ochishga yordam berish, ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish muhimdir. Barcha ota-onalar imkon qadar ko'proq mablag ' sarflab, kelajakda barkamol shaxsni shakllantirishga xarakat qiladilar.

«Ijod» so'zining lug'aviy ma'nosi: «yaratish», «yangilikni kashf etish»

“MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING NUTQINI RIVOJLANTIRISHDAGI INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING TASNIFI”	
Karimova Sarvinoz Po'latovna, Ergasheva Feruza Muzaffar qizi MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDABOLALARNI MUSIQIY TARBIYALASH VA TA'LIM BERISH	768
Narimbayeva Lola Kuzibayevna, Ilesova Lazzat Asan qizi MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI O'YIN FAOLIYATI ORQALI KOMMUNIKATIV KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH XUSUSIYATLARI	770
Saidqulova Gavhar Odiljon qizi, Jo'rayeva Manzura Akmal qizi MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOSHQARUVNI TASHKIL ETISHNING INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMLARI	774
Narimbaeva Lola Kuzibayevna, Jumamurodova Shohzoda Ilhom qizi MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	777
Karimova Sarvinoz Po'latovna, Madraimova Asal Baxrom qizi YOSH AVLODNING MUSIQIY ESTETIKASINJ OSHIRISH XUSUSIDA	779
Karimova Sarvinoz Po'latovna, Mamadismanova Sabrina Axmadjon qizi OILA, TA'LIM MUASSASASI VA IJTIMOYIY BORLIQDA O'SIB KELAYOTGAN AVLODNI SHAKLLANTIRUVCHI MUHIM IJTIMOYIY INSTITUTLAR SIFATIDA	782
Muhiddinova Dilfuza Sherdor qizi, Raxmonqulova Anora MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA RIVOJLANTIRUVCHI O'YIN TEXNOLOGIYASI ASOSIDA REFLEKSIV KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	787
Muhiddinova Dilfuza Sherdor qizi, Xasanova Ruxshona Farxodovna PEDAGOGLARNING AKT (Axborot kommunikatsiya texnologiyalari) SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR	790
Narimbayeva Lola Kuzibayevna, Masharifova Rayhona Abdulakimovna BOLALARNING TEATRLASHTIRILGAN FAOLIYATINI TASHKIL ETISH ORQALI MULOQOT KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHI	793
Narimbaeva Lola Kuzibayevna, Musaeva Gulmira Muxammadali Kizi MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING KOMMUNIKATIV QOBILIYATLARINING SHAKLLANISHI	797
Каримова Сарвиноз Пулатовна, Носиржонова Марина Дилкашбек МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ КЎЗИ ОЖИЗ БОЛАЛАРНИ МУСИҚИЙ КЎНИКМАЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ	800
Saidqulova Gavhar Odiljon qizi, Odilbekova Ruzanna Quvondiq qizi MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TA'LIMIY JARAYONLARNI REJALASHTIRISHGA INNOVATSION YONDASHUV	802
Kodirova Muyassar Eshmamat qizi, Ziyodullayeva Sabrina Sunnatullo qizi MAKTABGACHA TA'LIM TARBIYA: KECHA VA BUGUN VA ERTA MISOLIDA	806
Kodirova Muyassar Eshmamat qizi GIPERAKTIVLIKNING MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARDA IJTIMOYIY VA FIZIOLOGIK SABABLARGA KO'RA KELIB CHIQISHI VA TASNIFLANISHI	810
Narimbayeva Lola Kuzibayevna, Rustambekova Aynissa Ravshan qizi TEATR FAOLIYATI ORQALI BOLALARNING KOMMUNIKATIV QOBILIYATLARNING RIVOJLANTIRISHI	816
Saidqulova Gavhar Odiljon qizi, Sultanova Sarvinoz Muzaffar qizi MAKTABGACHA TA'LIMDA MUSIQA TARBIYASI	819
Saidqulova Gavhar Odiljon qizi PEDAGOGIK OLIY TA'LIM MUASSASALARI MAKTABGACHA TA'LIM TALABALARI O'RTASIDA MUSIQA O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH MECHANIZMLARI	821
Shariyeva Gavxar Turavoyevna, Salimboyeva Shoista San'atjon qizi BOLA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA BOLA TILINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	825
Tursunboyeva Zuxra Umid qizi MAKTABGACHA YOSHDAGI TARBIYALANUVCHILARNI ATROF –OLAM BILAN TANISHTIRISH USHLBLARI	827
Xolmatova Salima Kuziboyevna, Bahtiyarova Ro'za Oybek qizi, Jamaliddinova Gulsanam Zokirjon qizi DIDAKTIK O'YINLARNING MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING AQLIY RIVOJLANTIRISHDAGIAHAMMIYATI	832

Xolmatova Salima Kuziboyevna, Xasanova Ruhshona Farhodovna, Kenjabayevna Nafisa G'ayratovna MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA SANASH FAOLIYATINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	835
Xolmatova Salima Kuziboyevna, Rahmonqulova Anora Orifjon qizi, Xolmurodova Gulshoda Zafarovna MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARNI ELEMENTAR MATEMATIK TASAVVURLARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI	839
Xolmatova Salima Kuziboyevna, Olimova Zamira Mingyasharovna, Jiyanova Gulzira Normuminovna INTERFAOL TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING MUSTAQIL TA'LIM ISHLARINI TASHKIL ETISHDAGI AHAMIYATI	842
Xolmatova Salima Kuziboyevna, Sholpanova Aygerim Marxabayevna TALABALAR MUSTAQIL TA'LIM ISHLARNING KASBIY KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI	847
Shariyeva Gavxar Turavoyevna, Yulchiyeva Navro'za Alisher qizi MAKTABGACHA TAYYORLOV GURUHI BOLALARINING IJODIY QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	851
Maripova Nodira Xamidovna, Akromaliyeva Madina Jaxongir qizi MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARDA TEATR SAHNALASHTIRISHNING TA'LIM-TARBIYAVIY AHAMIYATI	855
Xurvalieva Tarmiza Latiovna, Xursanova Fotima Orifjonovna, Xamrayeva Zuhra MAKTABGACHA TAYYORLOV GURUH BOLALARNI SAVODGA O'RGATISHDA MULTIMEDIA TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH	858
Xurvalieva Tarmiza Latiovna, Ulasheva Dilara Botir qizi MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR NUTQINI RIVOJLATIRISHNING TASHKILY PEDAGOGIK VA METODIK JIHLARI	861